

METODISK DEL – ”Ung i Brasils storbyslum”

Til undervisere og brukere:

Dette opplæringsmateriellet retter seg mot elever i samfunnsfag i videregående skole. Temaene som omfattes er *kriminalitet, fattigdom, rus, vold, oppvekstmiljø, gatebarn, storbyproblemer, klasseskiller og velferdsstat*. Stoffet er spesielt relevant for programfag i *sosialkunnskap* og *samfunnsgeografi*, men kan også benyttes i andre samfunnsfag.

Noen av artiklene kan med fordel (og med litt tilrettelegging) brukes på de øverste trinnene i ungdomsskolen.

I tillegg egner heftet seg godt som bakgrunnsinformasjon/fordypning for undervisere i grunnskolen generelt.

Heftet er utgitt av Kolibri - Children at Risk Foundation, en norskbasert organisasjon som driver et forebyggende prosjekt blant barn og unge i utkanten av São Paulo i Brasil. Området som Kolibri jobber i, er preget av slum og sosiale problemer. Heftet inneholder bakgrunnsstoff med forskjellige artikler om forholdene i Brasil. Det er gjort intervjuer med brasilianere som har vokst opp i fattigdommen, og tekstforfatteren som er adjunkt i norsk videregående skole, bidrar med å skildre sin egen opplevelse av forholdene i slummen i Brasil.

Spørsmål og oppgaver

Det følger med spørsmål og oppgaver som er basert på at det settes av 1-3 timer til stoffet. Spørsmål: dette er forholdsvis enkle kontrollspørsmål som elevene kan besvare etter å ha lest artiklene.

Opgaver: her skal elevene søke etter mer informasjon på internett og drøfte temaer som omtales i artiklene.

Kompetansemål

Eksempler på relevante kompetansemål fra læreplan:

Sosialkunnskap: Oppvekstmiljø, velferdsforskjeller, mishandling av barn og unge, rusmiddelbruk, kriminalitet, velferdsstat og menneskerettigheter.

Samfunnsgeografi: fattigdom og strategier for utvikling.

Nettressurs:

Fordypningsoppgavene og prosjektoppgavene har en nettressurs som inneholder lenker til aktuell informasjon:

Se www.carf.no

Anbefalte videoer

Guds by, 15 år, 2 t og 9 min. En film om voldelige ungdomsgjenger i et voldelige slumområde i Rio de Janeiro.

Pixote, 18 år, 2 t og 2 min. Prisbelønnet og kritikerrost film fra slummen i São Paulo.

Pixote er 10 år gammel og foreldreløs og lever på gaten blant dopselgere og halliker, blant prostituerte og narkomane.

Kolibrimannen, 30 min. NRK-dokumentar om Gregory Smith og Kolibriredet. Filmen er tilgjengelig ved henvendelse til Kolibri kontoret (se kontaktkanaler øverst).

Spørsmål

Side 6-7: Jobber med barn i faresonen

Beskriv miljøet som barna fra Kolibriredet vokser opp i.
Hvilke sosiale problemer eksisterer i de unges hverdag?
Hva kan gjøres for å forhindre at barn kommer på feil kurs?
Hvordan er foreldrenes situasjon på arbeidsmarkedet?

Side 8-9: Forlater foreldrene av egen vilje

Når barn rømmer til gaten, er det noen faktorer som skyver og andre som trekker dem dit. Forklar disse faktorene.
Hvorfor sier man at når et gatebarnproblem finnes, så vil de eksisterende gatebarna opprettholde problemet?
Velmenende mennesker som ønsker å hjelpe gatebarn, kan komme i skade for det motsatte. Hvordan?
Gregory beskriver barns prosess fra å bo på gaten til å komme i et nytt fosterhjem som vanskelig og konfliktfylt. Hvorfor?

Side 11: Sov på gaten fra han var 6 år

Hvilke faktorer i Fabio sitt oppvekstmiljø kan ha ført til at han valgt et liv på gaten?
Fabio forteller at mange velmenende mennesker ønsker å gjøre noe for gatebarna.
Hva mener Fabio om deres måte å hjelpe dem?
Hvorfor var det vanskelig for Fabio å ha tillit til Gregory i begynnelsen når de traff hverandre?
Hvordan vil gatebarn være preget av sitt tidligere liv etter at de har blitt rehabilitert?

Side 12-13: Kom seg ut av kriminalitet og narkotika/ Kriminelle er barnas idoler

Hvordan ble Esquilo dratt inn i narkotika og deretter ranskriminalitet? Hvilke forståelse hadde Esquilo for hva han beveget seg inn i?
Hvilke faktorer i Esquilo sitt oppvekstmiljø kan ha ført til at han kom bort i kriminalitet og narkotika?
Hvordan beskriver Esquilo narkomane sin evne til å vurdere hva de holder på med.
Hvordan og hvorfor blir unge i Brasil lett offer for narkotikahandelen.

Side 14: Klasseskiller og skolesystem

1. Brasiliansk utdanningssystem er forskjellig på grunnskolenivå og universitetsnivå. Hvordan?
2. Hvordan fører utdanning i Brasil til at klasseskillene opprettholdes?
3. Omtrent hvor stor andel av sin inntekt bruker middelklassen på sende barn på privatskole?

Side 15: Folks hverdag under sterke klasseskiller

1. Hvordan er forskjellen i hverdagen til rike og fattige barn i Brasil?
2. Hvordan er de fattige i Brasil sin kjennskap til levestandarden i den rike delen av verden?
3. Hvordan blir de fattige påvirket av livsstilen til de rike?

S.16-17: Urbanisering og storbyproblemer

Omtrent hvor mye vokste befolkningen i São Paulo i forrige århundre?

Hva var årsakene til at mange flyttet fra landsbygd til by?

Hvordan var situasjon for folk i den første perioden etter at de ankom byene?

Hvordan utviklet folk sin livssituasjon seg etterhvert som de hadde bodd lengre tid i byen?

Hvilke problemer har den sterke tilstrømmingen til byene forårsaket i Brasil?

S.18-19: Bolsa Familia - en hjelp til de aller fattigste

1. Hvordan er Brasils tradisjoner for velferdsstat?

2. Hvorfor har president Lula Inacio da Silva stor støtte blant den fattige delen av befolkningen?

3. Hvem retter Bolsa Familia seg mot?

4. Hvilke krav stilles til mottakerne av Bolsa Familia?

Oppgaver:

Klasseskiller og skolesystem

(Oppgaver i forbindelse med artikler på s.14-15)

1. Hva menes med *sosial mobilitet*? Søk på internett. Hvilke faktorer i et samfunn tror du kan bidra til å øke og redusere den sosiale mobiliteten?

2. Hva er forskjellen på relativ og absolutt fattigdom? Hvilket av disse to begrepene forteller noe om graden av klasseskiller i et land?

3. Bruk www.globalis.no og finn statistikker om inntektsforskjeller.

Hvor i verden er de største inntektsforskjellene?

Hvilken plassering har Brasil og Norge?

Hvilke 3 europeiske land har størst forskjeller i inntekt?

4. Ta stilling til hvilke virkemidler som er mest effektive for å redusere et lands klasseskiller.

Urbanisering og storbyproblemer

(Oppgaver i forbindelse med artikler på s.16 og 17)

I Brasil bruker man begrepet favela for slum (fordi favela oppfattes som mindre stigmatiserende). Hva kjennetegner egentlig slum?

2. Bruk www.globalis.no til å finne hvor stor andel av befolkningen i Brasil byer som lever i favelaer/slum. Kan du noe annet sted på internett finne omtrent hvor stor andel av hele jordens befolkning som lever i slum?

3. Eksplosiv befolkningsvekst var en av årsakene til fremveksten av favelaene i Brasil. Bruk www.globalis.no og finn statistikker om *befolkning i byområder*. Se på utvikling tall fra år 1950 (e.l.) frem til i dag (bruk siste tilgjengelige årstall). Hvor stor var veksten i urbaniseringsgrad i Brasil og Norge denne perioden?

4. Det foregår i dag en omfattende urbanisering over store deler av verden, spesielt i fattige land. Forklar hvilke drivkrefter som forårsaker urbaniseringen.

5. Problemer som kriminalitet og narkotika har en tendens til å være et typisk byfenomen. Hva tror du er årsakene til at dette kan forekomme mer i byer enn på landsbygda?

Velferdsstat

(Oppgaver i forbindelse med artikler på s.18 og 19)

1.Hva kjennetegner en *velferdsstat*, og hva kjennetegner en *nattvekkerstat*? Bruk internett. Beskriv hvordan Brasil passer inn i forhold til de to modellene.

2. Finn informasjon om trygderettigheter i Norge. Sammenlign størrelser på norske trygdeutbetalinger og brasilianske "Bolsa Familia". (Kjøpekraftsammenligning)

3. Forklar ulike former for velferdsstat f.eks.

- den anglo-amerikanske eller markedsbaserte velferdsstaten,
- den kontinentale velferdsstaten,
- den skandinaviske modellen.

4. Drøft fordeler og ulemper med velferdsstat.

Gjøre noe?

Skoler som ønsker å gjøre noe konkret med problemstillingene heftet tar opp – kan kontakte Kolibri Kontoret. Vi har idéer og opplegg for aksjoner og kampanjer.

kolibri CHILDREN
AT RISK
FOUNDATION

Teatergaten 15, 5010 Bergen, Norway –
Tlf: +47-55 90 96 90 - Mob: +47 48 20 96 30 –
E-post: info@carf.no - Web: www.carf.no